

กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

: ความสำคัญ ชนิด และประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา

ผศ.ดร.ช้องนาง วิพธานพงษ์
PHD, Intellectual Property Law, University of Nottingham

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ที่ 13 พฤศจิกายน 2563
9.00-12.00 น.

- เมื่อมีงานที่เกิดจากสติปัญญา แรงงาน และความสามารถของมนุษย์ นอกจากตัวผลงานซึ่งจับต้องได้ แล้ว กฎหมายยังได้ให้ความคุ้มครองแก่สติปัญญา แรงงาน และความสามารถที่ได้ใส่ลงไปในงานนั้นด้วย โดยความคุ้มครองที่กฎหมายมอบให้แก่สติปัญญา แรงงาน และความสามารถนี้ เรียกว่าทรัพย์สินทางปัญญา
- ในทางกฎหมายถือว่าทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินซึ่งไม่มีรูปร่างชนิดหนึ่ง
- ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา คือผู้ที่มี "สิทธิเด็ดขาด" หรือ "สิทธิแต่เพียงผู้เดียว" (exclusive right) ในการที่จะกระทำการใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เหนือทรัพย์สินอันไม่มีรูปร่างที่กฎหมายให้ความคุ้มครองนั้น
- ทรัพย์สินทางปัญญา หรือทรัพย์สินอันไม่มีรูปร่างที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปตามแต่ละชนิดและประเภท
- การที่ใครคนใดคนหนึ่ง หรือบริษัทใดบริษัทหนึ่งจะเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา ได้นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด

1. ความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา

สิ่งที่จะถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

- ▶ เป็นสิ่งซึ่งกฎหมายได้รับรองไว้ว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญา
- ▶ เป็นสิ่งที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด
- ▶ แม้เป็นสิ่งที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแล้ว ก็ต้องอยู่ในระหว่างอายุการคุ้มครอง

1. ความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา

ความแตกต่างระหว่างทรัพย์สินทางปัญญากับทรัพย์สินทั่วไป

1. เจตนารมณ์การคุ้มครอง

- การคุ้มครองทรัพย์สินทั่วไปเกิดจากการที่รัฐมีหน้าที่ทางศีลธรรมที่จะต้องคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน
- การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามีเหตุผลทั้งในทางศีลธรรมและทางเศรษฐกิจ

2. วัตถุประสงค์

- ทรัพย์สินทั่วไปอาจเป็นสิ่งที่มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่างก็ได้ และอาจเกิดขึ้นโดยการสร้างสรรค์ของมนุษย์ หรือตามธรรมชาติ
- ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง และต้องเกิดขึ้นโดยผลงานของมนุษย์เท่านั้น

1. ความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา

ความแตกต่างระหว่างทรัพย์สินทางปัญญากับทรัพย์สินทั่วไป

3. ลักษณะแห่งสิทธิ

- กรณีทรัพย์สินทั่วไปที่มีรูปร่าง เจ้าของทรัพย์สินคือผู้มีกรรมสิทธิ์ กรรมสิทธิ์จะติดอยู่กับทรัพย์สินนั้น หากทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือถูกทำลายลง กรรมสิทธิ์ย่อมระงับไปด้วย
- **วัตถุแห่งสิทธิ**ตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเป็น**สิ่งที่ไม่มรูปร่าง สิทธิ**ในทรัพย์สินทางปัญญาจะไม่ระงับไปตามทรัพย์สินที่เป็นผลหรือที่แสดงถึงทรัพย์สินทางปัญญานั้น

1. ความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา

ความแตกต่างระหว่างทรัพย์สินทางปัญญากับทรัพย์สินทั่วไป

4. อายุการคุ้มครอง

- กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทั่วไปไม่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นสิ้นสภาพไป
- สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญามักจะ**มีกฎหมายกำหนดอายุความคุ้มครอง**ไว้

5. หน้าที่ในการใช้สิทธิ

- ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทั่วไปจะนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์หรือไม่ก็ได้ กฎหมายไม่บังคับ (แต่อาจต้องแสดงพฤติกรรมว่ายังหวงกันทรัพย์สินนั้นอยู่)
- ทรัพย์สินทางปัญญาบางประเภท หากไม่นำออกไปใช้ประโยชน์อาจ**ถูกเพิกถอนสิทธิ** เช่น เครื่องหมายการค้า หรืออาจ**ถูกบังคับใช้สิทธิ** เช่น สิทธิบัตร

1. ความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา

ในทางสากล สามารถแบ่งประเภททรัพย์สินทางปัญญาอย่างกว้างๆ ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) และ
2. ลิขสิทธิ์(Copyright)

1. ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property)

หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรม อาจเป็นความคิดในการประดิษฐ์คิดค้น ซึ่งได้แก่ กระบวนการ หรือเทคนิคในการผลิตที่ได้ปรับปรุงหรือคิดค้นขึ้นใหม่ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมที่เป็นองค์ประกอบและรูปร่างของตัวผลิตภัณฑ์

2. ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา

นอกจากนี้ **ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม** ยังรวมถึงเครื่องหมายการค้าหรือยี่ห้อ ชื่อและถิ่นที่อยู่ทางการค้า รวมถึงแหล่งกำเนิดและการป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม

ด้วยเหตุนี้ ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมจึงสามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทย่อยๆ ดังนี้

- สิทธิบัตร (Patent)
- แบบผังภูมิของวงจรรวม (Layout - Design of Integrated Circuit)
- เครื่องหมายการค้า (Trademark)
- ความลับทางการค้า (Trade Secret)
- ชื่อทางการค้า (Trade Name)
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications)

2. ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา

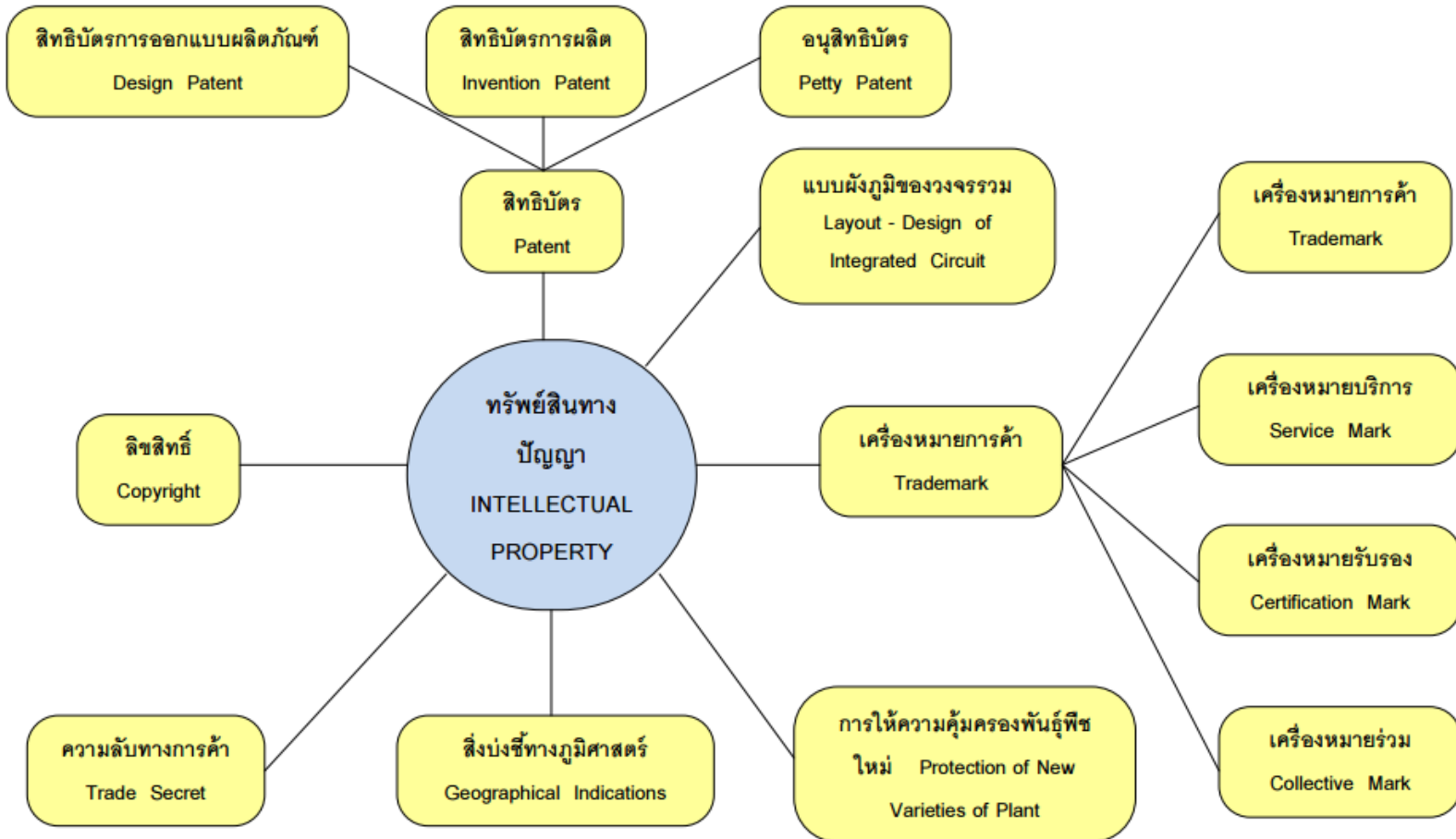
2. ลิขสิทธิ์(Copyright)

หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ (Author) ที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นตามประเภทลิขสิทธิ์ที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ งานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ไม่ว่างานลักษณะดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร

นอกจากนี้ ลิขสิทธิ์ยังให้ความคุ้มครองถึงสิทธิของนักแสดงด้วย

2. ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา

แผนภูมิทรัพย์สินทางปัญญา

Types of Intellectual Property

Patent

Inventions relating to design, camera, battery, scrolling, touch screen, bounce-back, pinch zoom, etc. The iPhone has over 200 patents.

Trademark

Distinctive signs to identify a product.

Trade Secret

Valuable information kept secret, such as business strategies, manufacturing processes, chemical formulas, customer lists, etc.

Copyright

Expressions of ideas in manuals, software, apps, icons, etc.

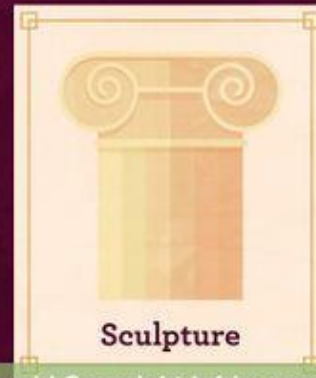
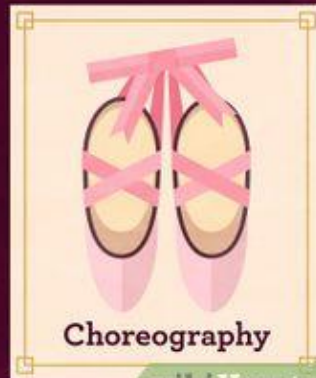
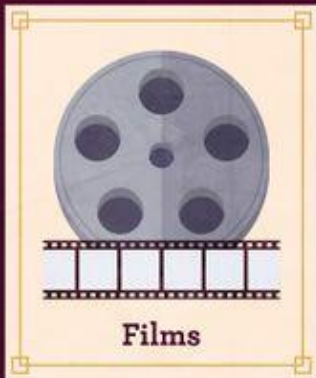
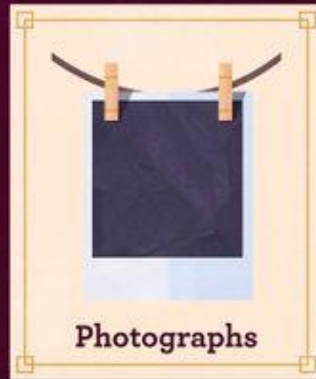
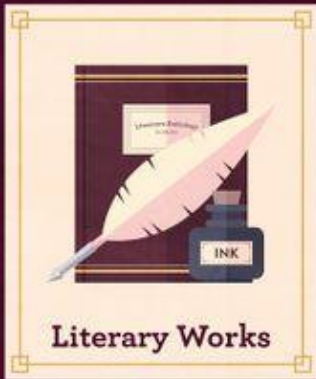
- ▶ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗
- ▶ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔
- ▶ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒
- ▶ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
- ▶ พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. ๒๕๔๓
- ▶ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕
- ▶ พระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ▶ ประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๒๗๑ ถึง ๒๗๕)
- ▶ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๙

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาของไทยในปัจจุบัน

- ▶ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗
- ▶ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔
- ▶ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒
- ▶ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
- ▶ พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. ๒๕๔๓
- ▶ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕
- ▶ พระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ▶ ประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๒๗๑ ถึง ๒๗๕)
- ▶ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๙

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาของไทยในปัจจุบัน

COPYRIGHT LAW PROTECTS

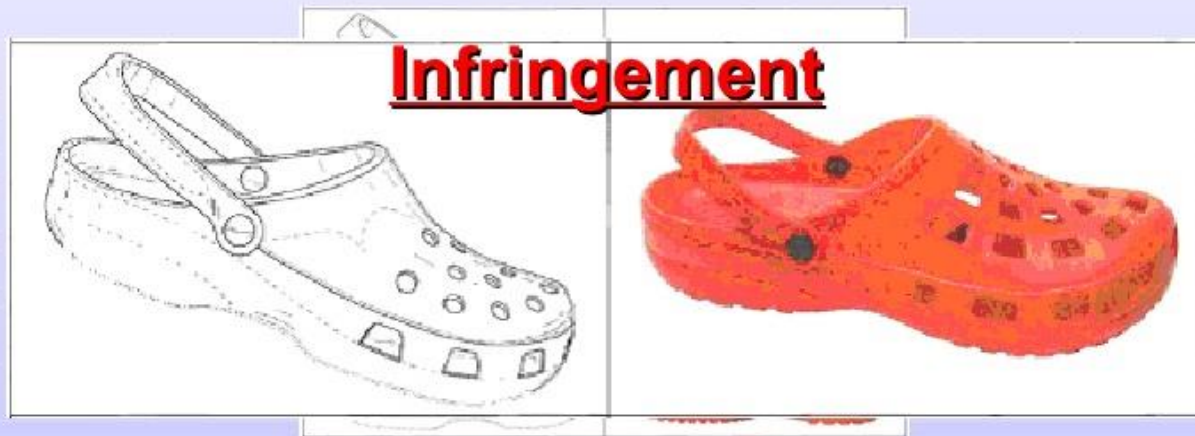
wikiHow to Avoid Copyright Infringement

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

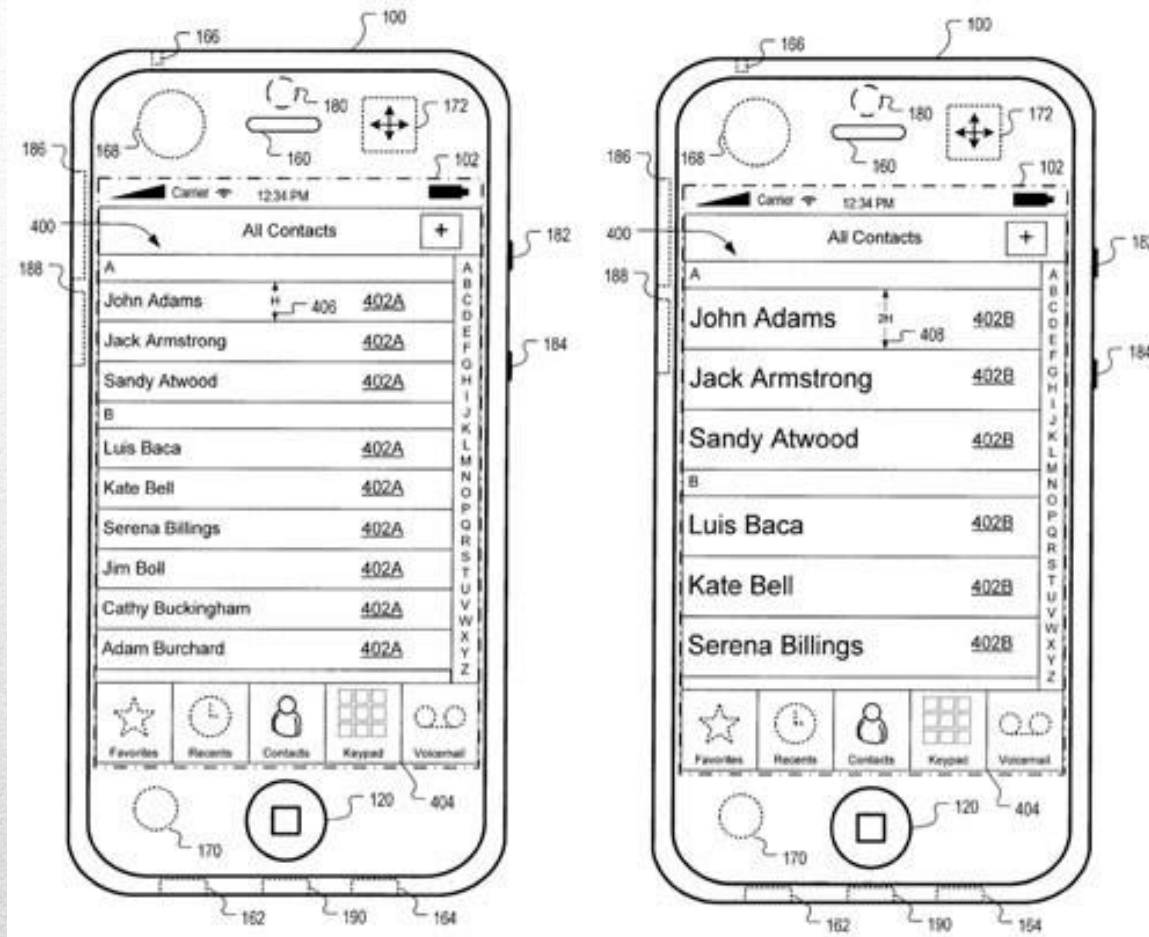
Design Patent Figure	Accused Product	Infringement?
		<p>Yes. <i>Crocs, Inc. v. ITC</i>, 598 F.3d 1294,1303 (Fed. Cir. 2010).</p>
		
		

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร
พ.ศ. ๒๕๒๒

- *Crocs, Inc. v. ITC*, (Fed. Cir. Feb. 24, 2010)
(post-*Egyptian Goddess*)
 - Side-by-side comparison between design patent and accused product.

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร
พ.ศ. ๒๕๒๒

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร
พ.ศ. ๒๕๒๒

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า
พ.ศ. ๒๕๓๔

Examples of Trade Secrets

Formula invented in 1886. In a safe ever since.
In safe in NY from 1919-1925, as loan collateral.
In safe in Atlanta from 1925-present.

KFC original recipe since 1940.
Original handwritten recipe locked in safe.
Only 2 executives have full access.

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า
พ.ศ. ๒๕๔๕

Examples of Trade Secrets

Spray lubricant invented 1953.

Never patented. Formula locked in bank safe.

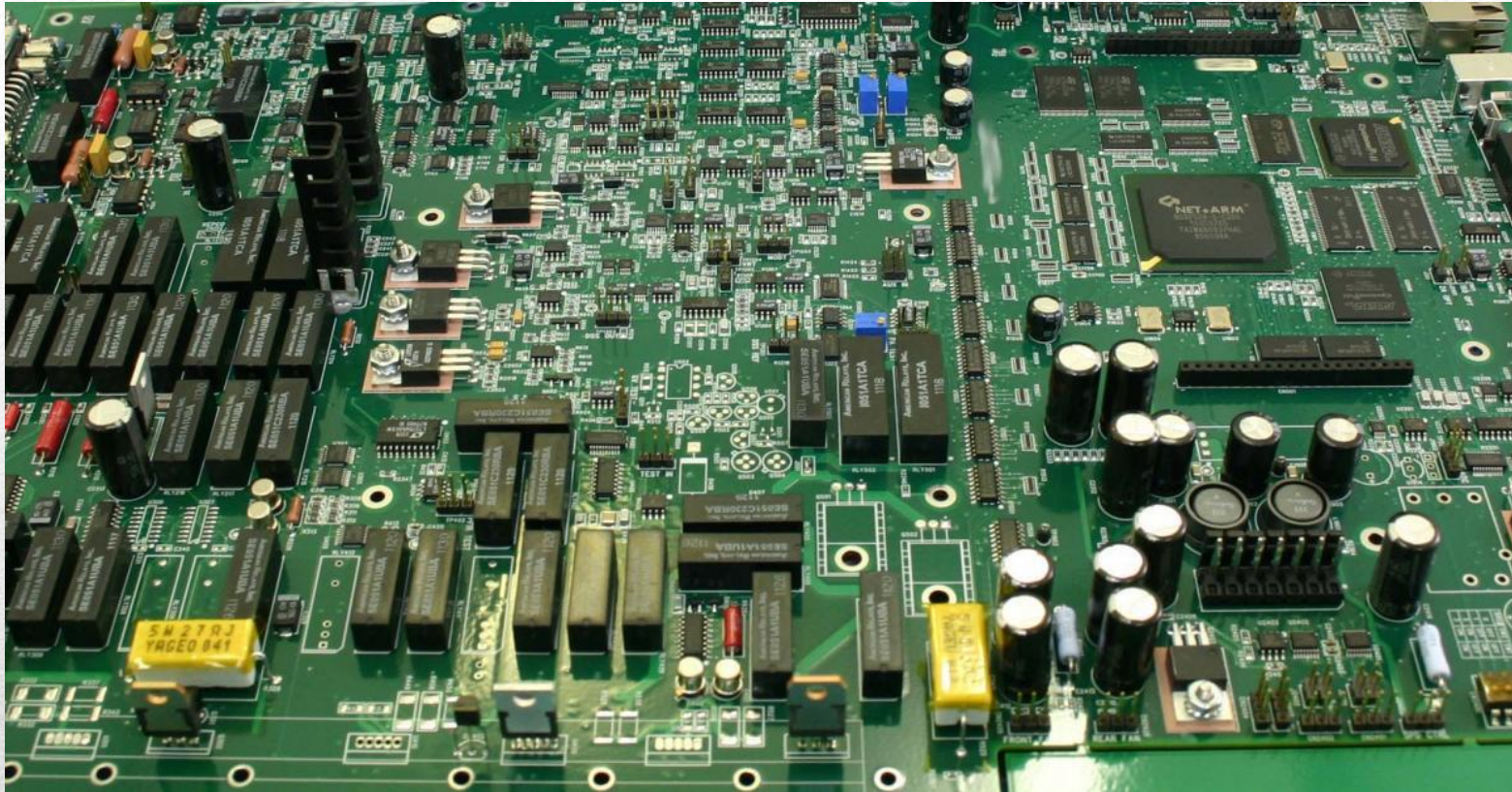
Concentrate mixed at 3 locations, then distributed worldwide to aerosol makers.

PageRank algorithm determines search results.

Protected by patent/trademark, but the details (over 500M variables) protected as trade secrets.

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า
พ.ศ. ๒๕๔๕

พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิ
ของวงจรรวม พ.ศ. ๒๕๔๓

The End
